

ЯКИЙ СОЛДАТ НЕ МРІЄ СТАТИ ГЕНЕРАЛОМ, ЯКИЙ НАУКОВЕЦЬ НЕ МРІЄ СТАТИ... АКАДЕМІКОМ

*Роздуми керівника Тернопільського відділення АЕН України
академіка-засновника АЕНУ Б. М. Андрушківа
з нагоди 20-ти річчя її створення*

Академія економічних наук України цього року переживає вже своє славне двадцятиріччя, термін за яким можна судити чи виправданою, життєздатною є громадська наукова структура, чи це формальне утворення. Пройдений час підтвердив — так, академічне громадське об'єднання живе, творить науку, сприяє розвитку навчально-виховних процесів, бере участь у державотворенні. Про це свідчать численні монографії, навчальні посібники і підручники, статті у фахових виданнях дійсних членів академії. Це підтверджують успішно функціонуючі регіональні центри та територіальні відділення академії. Власне про життя і творчість тернопільського відділення, ровесника АЕНУ хочеться поведи розмову в цьому короткому нарисі.

При всіх скептичних відгуках про Тернопільщину (найменша область в державі, 2,3 % території України), найменша чисельність населення (2,5 % чисельності населення України і т. п.), цей край належить до однієї з найактивніших та найяскравіших областей України, при тому не лише в економічному розвитку, а і у науковому, історичному та творчому відношеннях. Не хочеться пригадувати що Тернопільщина на зламі епох, під завершення тисячоліття, ця справді маленька область, виробляла у масштабах України більш третини бавовняних тканин (відомий на весь СРСР бавовняно-ткацький комбінат, Кременецька фабрика «Ватин»), майже вся продукція сільськогосподарського машинобудування (Тернопільський комбайновий завод, Микулинецький, Кременецький машинобудівні заводи), відома світові «Ватра», світильники якої до сьогодні працюють біля мавзолею В. І. Леніна, на підводних човнах, у космосі. Тернопільщина виробляла в межах 9--12 % продукції переробки: плодоовочевої, м'ясо-молочної продукції, спирту, і т. п. Хто не пам'ятає про мільйон тон зерна що вирощувалось на цій землі. Тут розміщені найбільші святині православ'я (Почаївська лавра), головний духовний центр греко-католицької церкви - Зарваниця, католицький монастир у Язлівці, де було виховано сім королів Речі Посполитої. На території Тернопільщини знаходиться найбільше пам'яток історії культури і старовини в Україні. Щоб не закінчувати на цьому, хотів би нагадати, що Тернопільщина дала світові визнаних світом: науковців Івана Пулюя, Володимира Гнатюка, Івана Горбачовського; найкращу співачку Соломію Крушельницьку, засновника Запорізької Січі Байду (Дмитра Вишневецького), гетьмана України Северина Наливайка та ін. Є підстави думати, що на Тернопільщині (с. Товсте) народився Богдан Хмельницький. Тоді батько і мати Богдана були на висилці у цьому селі. Автор цього нарису колись написав з цієї теми книгу, яка називалась: «О, прекрасні дива твої Україно: феномен історичних, природничих, національно-етнографічних та патріотичних традицій Тернопілля, яка написана за сприяння АЕНУ і в даний час є у бібліотеці Академії. Перелік визначних особистостей та добрих справ краю можна було б продовжувати і продовжувати. Хочемо

підкреслити, що у розкритті всіх наукових досягнень області є значна доля заслуги академіків Тернопільського відділення АЕНУ, однак все по черзі.

Треба згадати що в Україні з проголошенням незалежності, за 20 років поряд з іншими 27 державними та громадськими Академіями, у числі перших, почало активно функціонувати наше громадське академічне формування: Академія економічних наук України (АЕНУ), в складі якого і її тернопільське відділення.

Військова, суворовська мудрість каже: «Який солдат не мріє стати генералом». Військові, що мріють стати генералами, повинні знати не лише військову науку, а і в боях отримувати визнання, підтверджувати свою силу і здатність перемагати, отримувати високі генеральські звання. Грізний, червоний Марс, римський Бог війни, утвердив власне такі положення.

Науковці живуть за своїми законами. Тут є своє гуманітарне, наукове поле бою, на якому відбувається боротьба ідей, методів, методологій, теорій, і т. п. Тут є своя ієрархія, свої звання, наукові ступені. Тут є своя зброя, свої засоби досягнення наукових перемог. Наукові заклади є формуваннями, в яких створюються правила та система взаємовідносин, які дають підстави народити нову наукову мудрість: який науковець не хоче стати визнаним академіком!

Звичайно що організатори Академії в значній мірі використали ці підходи цей принцип при формуванні нашого наукового закладу. В число засновників увійшли не лише справжні науковці, а й практики з великими можливостями. Цей симбіоз мав дати поштовх до активізації наукових процесів. 20-ти річний досвід підтвердив цю гіпотезу.

Протягом згаданого періоду Президією академії, дев'ятьма відділеннями та шістьма регіональними центрами, окремими дійсними членами академії систематично проводилася значна науково-дослідницька, методична та навчально-виховна робота, яка спрямована не лише на підготовку пропозицій щодо виведення економіки країни з кризи, а й на безпосередню наукову розробку та практичне втілення у життя заходів із реформування економіки у контексті державотворення.

Вважаю що в заслугу АЕНУ необхідно віднести заснування Тернопільського територіального відділення яке проявляє активність не лише в науці, а і організації на території дієвих ділових зв'язків з органами державної влади та місцевого самоврядування.

На цей час в склад засновників від Тернопільщини, за рекомендацією нині покійного академіка НАН України Долішнього М. І., увійшли не лише відомі науковці, а й знатні виробничники, бізнесмени та банкіри, серед яких Яремчук Р. Ю. (президент ВАТ «Ватра»), голова облспоживспілки Лазар М. П., керівник банку «Райффайзен банк — Аваль» Стельмах М. М., ректор ТАНУ Устенко О. А., президент ВАТ «Оріон» Карпик Я. М., голова обласної ради Олійник В. М., голова облплану Вихрущ

В. П. і звичайно автор цих спогадів, який майже на кожних зборах академії виступав з ініціативою про трансформацію нашого наукового громадського об'єднання до рівня офіційного національного закладу. Не судилося. Мабуть цей факт характеризує відношення Уряду України до державної економіки як до цього жертвовного громадського об'єднання, рабом якого є автор цих спогадів.

Маже всі засновники, на цей час, мали наукові звання, ступені і звичайно фахові праці. Нині багато наших академіків, які були на засадах організації академії, віддавши частинку свого творчого життя, пішли у кращий світ: наші земляки Долішній М. І., Вихрущ В. П., Олійник В. М., Юрій С. І., Яремчук Р. Ю., ін. Вічна їм пам'ять.

Хочеться пригадати, що не всі однаково сприйняли створення цього академічного формування. Багато хто навіть скептично.

Пригадується, мною була запропоновано до обрання академіком ректора ТАНУ проф. О. А. Устенка. Він, як людина що тверезо оцінювала ситуацію, не проявляв особливої зацікавленості у розвитку відносин, хоч і завжди допомагав чим міг. Проте, коли був обраний на зборах академіком, зразу ж віддав наказ по ТАНУ про доплату професорсько-викладацькому складу, всім членам наукових громадських формувань за активну участь в їх діяльності.

Це звичайно стало добрим прикладом для керівників інших ВИШів і послужило стимулюючим чинником для становлення і розвитку відділення.

Нині фундаментом чи кістяком Тернопільського відділення АЕНУ є науковці ТНЕУ: Савельєв Є. В., Луців І. Б., Задорожний З. В., Гуцайлук З. В. Мельник А. Ф. і ін

В активі нашого відділення, за 20 років, впроваджено в науку і практику багато розробок у сфері управління, фінансів, обліку, статистики, аудиту, про які систематично інформували на зборах керівництво академії.

Під крилом АЕНУ (з ініціативи Тернопільського територіального відділення) тут почали успішно функціонувати фонд реєстрації неординарних ідей і проєктів, налагоджено співпрацю з Академією соціального управління. У співпраці з ТНТУ імені Івана Пулюя та Академією соціального управління зареєстровано перше у Західній Україні електронне фахове видання: «Соціально-економічні проблеми і держава», яке на даний

час вже увійшло в зарубіжні наукометричні бази. Організовано численні науково-практичні конференції, серед яких Всеукраїнські конференції присвячені пам'яті першого президента АЕНУ, академіка НАН України М. Г. Чумаченка. Для прикладу, на даний час, ними обґрунтовано доцільність проведення оцінки економічної безпеки експортної діяльності промислового підприємства на підготовчому, організаційному та виконавчому етапах та стадіях її здійснення за встановленими показниками. Запропоновано концепцію економічної безпеки експортної діяльності підприємства, у межах якої сформовано єдиний організаційно-економічний комплекс заходів щодо формування та збереження економічної безпеки кожного етапу експортної діяльності підприємства, який ґрунтується на визначених цілях, завданнях, принципах, показниках економічної безпеки експортної діяльності промислового підприємства.

З цієї ж проблематики академіками Тернопільського територіального відділення АЕНУ підготовлено навчальний посібник «Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство». Маємо конкретні розробки з регламентації фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання, Економічної Конституції України, повного регіонального господарського розрахунку, формуванні новітньої науки ресурсономіки та багато іншого.

При всіх складнощах нинішнього соціально-економічного і культурного життя, академіки територіального відділення не розчаровуються, живуть і творять на благо України, во славу Академії. В цьому короткому нарисі важко згадати все — як не як, за 20 літ відбулося немало доброго. Якщо про це, за браком місця, не скажемо сьогодні, то умовно будемо пам'ятати і згадувати завжди, у майбутньому. Академія економічних наук України впевнено, чітко і глибоко вписала своє вагоме слово в історію розвитку економічної науки нашої держави.

При сьогоднішніх обставинах, з нагоди цього ювілею хочеться висловити найкращі побажання здоров'я, добра, радості, нових наукових творчих звершень всім академікам, а академії — державного визнання і довгих, продуктивних років життя і розвитку.

З повагою, Ваш Богдан Андрушків

АКАДЕМИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК УКРАИНЫ 20 ЛЕТ

Академия экономических наук Украины (АЭН) зарегистрирована в Министерстве юстиции 23 июля 1993 года. Устав Академии был утвержден на Учредительной конференции 25 июня 1993 года, этому предшествовала большая подготовительная и организационная работа, которая продолжалась более года.

В начале 90-х годов прошедшего столетия кроме государственных появилось более десяти общественных академий, таких как: технологическая, инженерная, экологическая, региональная и др. Как-то так получилось, что одна из ведущих отраслей науки, а именно экономическая, оказалась «неохвачена» поднятием ее на академический уровень. Я даже удивился, что в Укра-

ине столько крупных ученых-экономистов и никто не проявил инициативу создать академию по экономическим наукам. Когда я выступил с инициативой создания Академии экономических наук, многие ученые-экономисты отнеслись к этому скептически. Самым активным помощником в решении этой проблемы оказался проректор Донецкого национального университета Дорфеев Владимир Александрович.

Началась большая организационная работа. Были подготовлены и разосланы письма-обоснования создания такой академии во все областные центры, г. Киев и г. Севастополь. Через 2--3 месяца почти все областные центры в письменной форме поддержали создание та-